

TA'LIMDA TILLARNI O'QITISHNING MUAMMO VA YECHIMLARI
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TASHQI ISHLAR VAZIRLIGI

JAHON IQTISODIYOTI VA DIPLOMATIYA UNIVERSITETI

YEVROPA VA TURKIY TILLAR KAFEDRASI

O'ZBEK VA RUS TILLARI KAFEDRASI

**TA'LIMDA TILLARNI O'QITISHNING
MUAMMO VA YECHIMLARI
(ПРОБЛЕМЫ ЯЗЫКОВОГО ОБУЧЕНИЯ
И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ/
PROBLEMS OF LANGUAGE LEARNING
AND WAYS TO SOLVE THEM)**

MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

TO'PLAMI

2026-YIL
4-IYUN

TOSHKENT
2026

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universitetining Yevropa va turkiy tillar kafedrası hamda O'zbek va rus tillari kafedrası tomonidan 2026-yil 4-iyunda o'tkazilgan **"Ta'limda tillarni o'qitishning muammo va yechimlari (проблемы языкового обучения и пути их решения// problems of language learning and ways to solve them)** mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to'plami JIDU Ilmiy muvofiqlashtiruvchi kengashning 2026-yil 26-iyundagi 24-sonli majlisi qarori bilan nashrga tavsiya etildi.

"Ta'limda tillarni o'qitishning muammo va yechimlari (проблемы языкового обучения и пути их решения// problems of language learning and ways to solve them) mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to'plami // – Toshkent: JIDU, 2026. – 396 bet.

Mas'ul muharrir:

O'zbek va rus tillari kafedrası mudiri, dotsent
Yevropa va turkiy tillar kafedrası mudiri,
dotsenti, f.f.n
Oliy ta'limdan keyingi ta'lim ofisi boshlig'i, s.f.n.

M.Abduraxmanova

V.Mamatkasimova

M. Siddiqova

Taqrizchilar:

P.Nishonov – O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti fransuz tili (amaliy fanlar) kafedrası professori, f.f.n.

Sh.U.Narmatova – Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universitetining O'zbek va rus tillari kafedrası dotsenti, f.f.n.

Ushbu ilmiy-amaliy konferensiyaning maqolalarini tahlil qilish va chop etishga tavsiya etish uchun tahririyat–noshirlik guruhi:

Sh.A. Xasanova – Yevropa va turkiy tillari kafedrası katta o'qituvchisi, f.f.f.d.(Phd)

G.Yu.Rofiyeva – Yevropa va turkiy tillari kafedrası katta o'qituvchisi, f.f.f.d.(Phd)

XORIJIY TIL DARSLARIDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISH

Narmatova Ayjan Polatovna

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti o'qituvchisi

e-mail: ayjan@uwed.uz

Annotatsiya. Mazkur maqolada xorijiy til darslarida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari, maqsadlari hamda amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda sun'iy intellekt asosidagi adaptiv o'qitish tizimlari, tabiiy tilni qayta ishlash vositalari, avtomatlashtirilgan baholash mexanizmlari va interaktiv platformalarning xorijiy til kompetensiyalarini shakllantirishdagi o'rni yoritib beriladi. Shuningdek, sun'iy intellektdan foydalanishning ijobiy jihatlari — ta'lim jarayonini individuallashtirish, tezkor fikr-mulohaza taqdim etish, motivatsiyani oshirish va o'quv samaradorligini kuchaytirish kabi omillar asoslab beriladi. Shu bilan birga, akademik halollik, raqamli tafovut, texnologik qaramlik va ma'lumotlar xavfsizligi bilan bog'liq ayrim muammolar ham tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari xorijiy til ta'limida sun'iy intellektdan samarali va maqsadli foydalanish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar. Sun'iy intellekt, xorijiy til ta'limi, adaptiv o'qitish tizimi, raqamli pedagogika, individuallashtirilgan ta'lim, tabiiy tilni qayta ishlash (NLP), avtomatlashtirilgan baholash, lingvistik kompetensiya, akademik halollik, ta'lim jarayonini optimallashtirish

Abstract. This article examines the pedagogical potential, objectives, and practical significance of using artificial intelligence technologies in foreign language teaching. The study analyzes the role of AI-based adaptive learning systems, natural language processing tools, automated assessment mechanisms, and interactive platforms in developing foreign language competencies. Particular attention is given to the advantages of artificial intelligence, including the individualization of the learning process, immediate feedback, increased learner motivation, and improved educational effectiveness. At the same time, the paper discusses potential challenges

such as academic integrity issues, digital inequality, technological dependence, and data security concerns. The findings contribute to the development of scientifically grounded recommendations for the effective and purposeful integration of artificial intelligence into foreign language education.

Keywords. Artificial intelligence, foreign language education, adaptive learning systems, digital pedagogy, personalized learning, natural language processing (NLP), automated assessment, linguistic competence, academic integrity, educational optimization

Аннотация. В данной статье рассматриваются педагогические возможности, цели и практическая значимость использования технологий искусственного интеллекта в обучении иностранным языкам. В исследовании анализируется роль адаптивных обучающих систем на основе искусственного интеллекта, инструментов обработки естественного языка, механизмов автоматизированного оценивания и интерактивных платформ в формировании языковых компетенций. Особое внимание уделяется преимуществам искусственного интеллекта, таким как индивидуализация образовательного процесса, оперативная обратная связь, повышение мотивации обучающихся и рост эффективности обучения. Вместе с тем рассматриваются возможные проблемы, связанные с академической честностью, цифровым неравенством, технологической зависимостью и безопасностью данных. Результаты исследования способствуют разработке научно обоснованных рекомендаций по эффективному внедрению технологий искусственного интеллекта в процесс обучения иностранным языкам.

Ключевые слова. Искусственный интеллект, обучение иностранным языкам, адаптивные обучающие системы, цифровая педагогика, индивидуализированное обучение, обработка естественного языка, автоматизированное оценивание, языковая компетенция, академическая честность, оптимизация образовательного процесса

Kirish. Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti raqamli transformatsiya jarayonlari bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, bu jarayon ta’lim tizimining mazmuni va shakliga sezilarli darajada ta’sir ko‘rsatmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida an’anaviy o‘qitish modeli asta-sekin innovatsion, interaktiv va shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim paradigmasi bilan almashinmoqda. Xususan, sun’iy intellekt texnologiyalarining ta’lim jarayoniga integratsiyalashuvi pedagogik faoliyatni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Bugungi kunda sun’iy intellekt asosidagi tizimlar o‘qitish, baholash, monitoring va tahlil jarayonlarida keng qo‘llanilmoqda. Globallashtirish sharoitida xorijiy tillarni mukammal egallash ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Xalqaro hamkorlikning kengayishi, akademik mobillikning ortishi, xorijiy ta’lim dasturlarining ko‘payishi hamda global mehnat bozoridagi raqobatning kuchayishi xorijiy til kompetensiyalarini shakllantirishga bo‘lgan ehtiyojni yanada oshirmoqda. Shu nuqtai nazardan, xorijiy til o‘qitish metodikasini takomillashtirish, samaradorligini oshirish va innovatsion texnologiyalar asosida rivojlantirish dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri hisoblanadi.

Sun’iy intellekt (SI) — bu ma’lumotlarni qayta ishlash, o‘rganish (machine learning), tabiiy tilni qayta ishlash (natural language processing), nutqni aniqlash va sintez qilish kabi funksiyalarni amalga oshira oladigan algoritmik tizimlar majmuasidir. Ta’lim sohasida SI adaptiv o‘qitish tizimlarini yaratish, o‘quvchilarning bilim darajasini diagnostika qilish, o‘quv jarayonini individuallashtirish hamda avtomatlashtirilgan baholash mexanizmlarini joriy etish imkonini bermoqda. Ayniqsa, xorijiy til o‘qitish jarayonida SI texnologiyalari lingvistik kompetensiyalarni shakllantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda. Xorijiy tilni o‘rganish murakkab psixolingvistik jarayon bo‘lib, u tinglab tushunish (listening), gapirish (speaking), o‘qish (reading) va yozish (writing) kabi asosiy nutq faoliyati turlarini o‘z ichiga oladi. Mazkur ko‘nikmalarni rivojlantirishda muntazam mashq, tezkor fikr-mulohaza (feedback) va individual yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. An’anaviy sinf sharoitida o‘qituvchining har bir o‘quvchiga

individual yondashuvi vaqt va imkoniyat jihatidan cheklangan bo'lishi mumkin. Sun'iy intellekt esa o'quvchining xatolarini real vaqt rejimida aniqlash, tahlil qilish va mos tavsiyalar berish orqali o'quv jarayonini optimallashtiradi. Shuningdek, SI asosidagi tizimlar katta hajmdagi ma'lumotlarni (big data) tahlil qilish orqali o'quvchilarning o'zlashtirish dinamikasini aniqlash, bilimdagi bo'shliqlarni belgilash va prognozlash imkonini beradi. Bu esa kompetensiyaviy yondashuv asosida ta'lim jarayonini tashkil etishda muhim ahamiyatga ega. Natijada o'quvchi markazli (student-centered) ta'lim modeli yanada mustahkamlanadi.

Biroq sun'iy intellektni ta'lim jarayoniga tatbiq etish bir qator muammoli jihatlarni ham yuzaga keltiradi. Jumladan, akademik halollikni ta'minlash, o'quvchilarning mustaqil fikrlash kompetensiyasini saqlab qolish, ma'lumotlar xavfsizligini kafolatlash hamda raqamli tafovut muammosini bartaraf etish masalalari dolzarbligicha qolmoqda. Bundan tashqari, pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish va SI texnologiyalaridan metodik jihatdan to'g'ri foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish zarurati mavjud. Mazkur tadqiqot mavzusining dolzarbligi shundaki, xorijiy til ta'limida sun'iy intellektdan foydalanish masalasi hali to'liq ilmiy-metodik asosda o'rganilmagan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. SI texnologiyalarining imkoniyatlari keng bo'lishiga qaramay, ularni pedagogik maqsadlarga muvofiq ravishda qo'llash mexanizmlarini ishlab chiqish zarur. Shuning uchun xorijiy til darslarida sun'iy intellektdan foydalanishning maqsadlari, afzalliklari va ehtimoliy cheklovlarini ilmiy tahlil qilish muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega. Ushbu maqolaning maqsadi — xorijiy til o'qitish jarayonida sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini ochib berish, uning ijobiy va salbiy jihatlarini tahlil qilish hamda samarali qo'llash bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot natijalari zamonaviy ta'lim jarayonini takomillashtirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etish hamda xorijiy til ta'limi sifatini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

Asosiy qism. Zamonaviy ta'lim tizimida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari o'qitish jarayonini optimallashtirish, individuallashtirish va samaradorligini oshirishga qaratilgan ko'plab maqsadlarda qo'llanilmoqda.

Xorijiy til ta'limi esa SI imkoniyatlari eng keng namoyon bo'layotgan yo'nalishlardan biridir. Quyida ta'lim faoliyatida sun'iy intellektidan foydalanishning asosiy maqsadlari ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilinadi. *Ta'lim jarayonini individuallashtirish (Personalized learning)* An'anaviy ta'lim modelida o'quv jarayoni ko'proq guruhga yo'naltirilgan bo'lsa, sun'iy intellekt o'quvchiga yo'naltirilgan (student-centered) yondashuvni kuchaytiradi. SI asosidagi adaptiv o'qitish tizimlari o'quvchining bilim darajasi, o'zlashtirish tezligi va xatolarini tahlil qilib, unga mos topshiriqlarni taqdim etadi.

Masalan, grammatika mashqlarini bajarishda tizim o'quvchining qaysi mavzularda ko'proq xato qilayotganini aniqlab, aynan shu mavzu bo'yicha qo'shimcha mashqlar beradi. Bu jarayon differensial yondashuvni ta'minlaydi hamda bilimdagi bo'shliqlarni o'z vaqtida bartaraf etishga yordam beradi. *Nutq faoliyati ko'nikmalarini rivojlantirish* Xorijiy til o'rganishda to'rtta asosiy ko'nikma — tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish — kompleks rivojlantirilishi zarur. Sun'iy intellekt ushbu jarayonda quyidagi maqsadlarda qo'llaniladi:

Talaffuzni takomillashtirish: Nutqni aniqlash (speech recognition) texnologiyalari o'quvchining talaffuzini tahlil qilib, fonetik xatolarni ko'rsatadi.

Yozma nutqni tekshirish: Tabiiy tilni qayta ishlash (NLP) asosidagi tizimlar grammatik, leksik va uslubiy xatolarni aniqlaydi.

Interaktiv muloqot muhiti yaratish: Sun'iy intellektli chatbotlar real suhbat jarayonini modellashtiradi, bu esa kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tinglab tushunishni rivojlantirish: SI turli darajadagi audio materiallarni moslashtirib taqdim etadi. Natijada o'quvchi mustaqil ravishda muntazam mashq qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Tezkor va obyektiv baholashni tashkil etish. Baholash - ta'lim jarayonining ajralmas qismi bo'lib, u o'quvchining bilim darajasini aniqlash va tahlil qilishga

xizmat qiladi. Sun'iy intellekt quyidagi maqsadlarda qo'llaniladi: Test natijalarini avtomatik tekshirish. Yozma ishlarni mezon asosida baholash. O'quvchining rivojlanish dinamikasini monitoring qilish. Statistik tahlil asosida prognozlash. Bu jarayon o'qituvchining vaqtini tejaydi va baholashning subyektivlik darajasini kamaytiradi. Ayniqsa, katta auditoriyalarda SI asosidagi baholash tizimlari samarali vosita hisoblanadi. O'quv materiallarini ishlab chiqish va moslashtirish. Sun'iy intellekt o'qituvchilar uchun metodik yordamchi vazifasini ham bajaradi. U quyidagi maqsadlarda qo'llanilishi mumkin: Dars ishlanmalarini yaratish; test savollarini tuzish; dialog va matnlar generatsiyasi; mavzuga oid mashq va topshiriqlar ishlab chiqish; turli darajadagi o'quvchilar uchun mos material tayyorlash. Bu o'qituvchining ish yukini kamaytiradi hamda ijodiy yondashuv uchun ko'proq imkoniyat yaratadi.

Ta'lim jarayonini monitoring va tahlil qilish SI katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish (learning analytics) orqali o'quvchilarning o'zlashtirish ko'rsatkichlarini aniqlaydi. Masalan:

Qaysi mavzular murakkabroq o'zlashtirilmoqda

Qaysi topshiriqlar ko'proq xato keltirib chiqarmoqda

O'quvchilarning faollik darajasi qanday

Bu ma'lumotlar asosida o'qituvchi o'quv strategiyasini qayta ko'rib chiqishi mumkin. Natijada ta'lim jarayoni ilmiy asosda boshqariladi.

Inklyuziv ta'limni qo'llab-quvvatlash. Sun'iy intellekt imkoniyati cheklangan o'quvchilar uchun ham samarali vosita hisoblanadi. Masalan:

Matnni ovozga aylantirish (text-to-speech)

Ovozli matnni yozuvga o'tkazish (speech-to-text)

Individual tezlikda o'rganish imkoniyati

Bu esa ta'limda teng imkoniyat yaratishga xizmat qiladi.

Motivatsiya va mustaqil ta'limni rag'batlantirish. Gamifikatsiya elementlari, interaktiv topshiriqlar va tezkor fikr-mulohaza o'quvchining ichki motivatsiyasini oshiradi. SI asosidagi platformalar o'quvchining muvaffaqiyatini kuzatib boradi va

natijalarni vizual tarzda namoyish etadi. Bu esa o‘z-o‘zini nazorat qilish va mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Sun’iy intellektdan foydalanishning ijobiy tomonlari. Sun’iy intellekt (SI) texnologiyalarining ta’lim jarayoniga kirib kelishi o‘qitish metodikasini tubdan o‘zgartirmoqda. Xususan, xorijiy til ta’limida SI vositalari nafaqat o‘quv jarayonini yengillashtiradi, balki uning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Quyida sun’iy intellektdan foydalanishning asosiy ijobiy jihatlari ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Ta’lim jarayonini individuallashtirish. Sun’iy intellektning eng muhim afzalliklaridan biri — ta’limni shaxsga yo‘naltirilgan tarzda tashkil etish imkoniyatidir. Har bir o‘quvchining bilim darajasi, qabul qilish tezligi, qiziqishi va ehtiyoji turlicha bo‘ladi. SI asosidagi adaptiv o‘qitish tizimlari o‘quvchining xatolarini aniqlab, unga mos topshiriqlarni taklif etadi.

Natijada: bilimdagi bo‘shliqlar tezroq aniqlanadi; murakkab mavzular ustida ko‘proq ishlash imkoniyati yaratiladi; kuchli o‘quvchilar uchun qo‘shimcha materiallar beriladi. Bu jarayon differensial va inkluziv ta’lim tamoyillarini amalga oshirishga xizmat qiladi. Tezkor va doimiy fikr-mulohaza (feedback) An’anaviy dars jarayonida o‘qituvchi har bir o‘quvchining xatosini darhol tahlil qilish imkoniga har doim ham ega emas. Sun’iy intellekt esa real vaqt rejimida natijani tekshiradi va darhol izoh beradi. Masalan: grammatik xatolarni aniqlash; noto‘g‘ri talaffuzni ko‘rsatish; so‘z tanlashdagi uslubiy kamchiliklarni tushuntirish. Tezkor fikr-mulohaza o‘quvchining o‘z xatolarini anglashiga va ularni takrorlamasligiga yordam beradi. Bu esa o‘rganish jarayonining samaradorligini oshiradi.

O‘quv samaradorligini oshirish. Sun’iy intellekt katta hajmdagi ma’lumotlarni tahlil qilish orqali o‘quv jarayonini optimallashtiradi. Tizim o‘quvchining rivojlanish dinamikasini kuzatib boradi va natijalarga qarab strategiyani moslashtiradi. Natijada: vaqt tejiladi; mashg‘ulotlar aniq maqsadga yo‘naltiriladi; o‘zlashtirish darajasi barqaror oshib boradi. Ayniqsa, xorijiy til o‘rganishda muntazam mashq va tizimli takrorlash muhim bo‘lgani sababli SI bu jarayonni samarali tashkil etadi. Motivatsiyani oshirish. Sun’iy intellekt asosidagi platformalarda ko‘pincha gamifikatsiya elementlari qo‘llaniladi: ball to‘plash,

daraja oshirish, reyting tizimi va virtual mukofotlar. Bunday yondashuv o'quvchining ichki motivatsiyasini kuchaytiradi. Shuningdek: o'z natijalarini kuzatish imkoniyati; muvaffaqiyat grafiklari; shaxsiy rivojlanish statistikasi o'quvchini faolroq bo'lishga undaydi. Motivatsiya esa ta'lim samaradorligining asosiy omillaridan biridir.

O'qituvchi faoliyatini yengillashtirish. Sun'iy intellekt o'qituvchining yordamchisi sifatida xizmat qiladi. U: test va topshiriqlarni avtomatik tekshiradi; statistik tahlilni amalga oshiradi; dars materiallarini tayyorlashda yordam beradi; individual tavsiyalar shakllantiradi. Bu o'qituvchining vaqtini tejaydi va unga metodik hamda ijodiy faoliyatga ko'proq e'tibor qaratish imkonini beradi. Natijada pedagogik jarayon sifat jihatidan boyiydi. Mustaqil ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish. Sun'iy intellekt asosidagi ilovalar va platformalar o'quvchiga istalgan vaqtda va istalgan joyda mashq qilish imkonini beradi. Bu esa uzluksiz ta'lim tamoyilini amalga oshirishga yordam beradi.

O'quvchi: o'z tezligida o'rganadi; qo'shimcha mashqlar bajaradi; bilimini mustaqil ravishda mustahkamlaydi. Natijada o'z-o'zini nazorat qilish va mas'uliyat hissi shakllanadi. Inklyuziv va teng imkoniyatli ta'lim. Sun'iy intellekt imkoniyati cheklangan o'quvchilar uchun ham qulay sharoit yaratadi. Masalan: matnni ovozga aylantirish; subtitrlar materiallar; individual tezlikda o'rganish imkoniyati. Bu esa ta'lim jarayonida tenglik va adolat tamoyillarini qo'llab-quvvatlaydi.

Sun'iy intellektdan foydalanishning salbiy tomonlari. Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari ta'lim jarayoniga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatayotgan bo'lsa-da, ularni qo'llash bilan bog'liq ayrim muammolar va xavf omillari ham mavjud. Har qanday innovatsion texnologiya singari, SI ham pedagogik, axloqiy, psixologik va ijtimoiy jihatdan chuqur tahlilni talab qiladi. Xususan, xorijiy til ta'limida sun'iy intellektdan foydalanishda quyidagi salbiy tomonlar kuzatilishi mumkin. *Mustaqil fikrlashning susayishi.* Sun'iy intellektdan haddan tashqari foydalanish o'quvchilarning mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Masalan, o'quvchi insho yoki yozma topshiriqni mustaqil ishlab chiqish o'rniga tayyor matn generatsiyasiga murojaat qilsa, ijodiy tafakkur

jarayoni cheklanadi. Bunday holatlarda: tanqidiy fikrlash rivojlanmaydi; muammoni mustaqil hal qilish qobiliyati pasayadi; mantiqiy tahlil qilish ko'nikmasi sustlashadi. Natijada o'quvchi bilimni faol egallovchi subyekt emas, balki tayyor axborotni qabul qiluvchi passiv ishtirokchiga aylanishi mumkin. *Akademik halollik muammosi*. Sun'iy intellekt asosidagi matn yaratish vositalari akademik halollik masalasini dolzarb muammoga aylantirmoqda. Ayrim o'quvchilar mustaqil bajarilishi kerak bo'lgan topshiriqlarni to'liq yoki qisman sun'iy intellekt yordamida bajarishi mumkin. Bu esa: bilim darajasini obyektiv baholashga to'sqinlik qiladi; o'quvchining real kompetensiyasini aniqlashni qiyinlashtiradi; ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli sun'iy intellektdan foydalanishda aniq me'yor va qoidalarni ishlab chiqish zarur. Noto'g'ri yoki yuzaki ma'lumotlar berilishi. Sun'iy intellekt tizimlari katta hajmdagi ma'lumotlarga asoslanib ishlaydi, biroq ular har doim ham to'liq aniqlikni kafolatlamaydi. Ba'zan noto'g'ri tarjima, grammatik xato yoki kontekstga mos kelmaydigan javoblar taqdim etilishi mumkin.

Xorijiy til o'rganishda ayniqsa:

so'zlarning ko'p ma'noliligi;

uslubiy nozikliklar;

madaniy kontekst

muammoli jihatlar hisoblanadi. Agar o'quvchi noto'g'ri ma'lumotni tekshirmasdan qabul qilsa, xatolar mustahkamlanib qolishi mumkin.

Texnologik qaramlik. Sun'iy intellekt vositalariga haddan tashqari tayanish texnologik qaramlikni yuzaga keltirishi mumkin. O'quvchi har bir savolga darhol javob olishga o'rganib qolsa, izlanish va mustaqil o'rganish jarayoni cheklanadi. Natijada:

sabr-toqat va izchillik kamayadi;

murakkab matn ustida ishlash qobiliyati pasayadi;

analitik tafakkur yetarlicha rivojlanmaydi.

Bu esa uzoq muddatli ta'lim natijalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Raqamli tafovut. Barcha o'quvchilarda ham zamonaviy qurilmalar va barqaror internet tarmog'i mavjud emas. Sun'iy intellekt asosidagi platformalardan foydalanish uchun esa texnik infratuzilma zarur. Raqamli tafovut natijasida: ayrim o'quvchilar teng imkoniyatdan mahrum bo'ladi; ta'lim sifati hududlar kesimida farqlanadi; ijtimoiy tengsizlik kuchayishi mumkin.

Shu sababli SI texnologiyalarini joriy etishda ijtimoiy omillar ham inobatga olinishi lozim.

Ma'lumotlar xavfsizligi va maxfiylik masalasi. Sun'iy intellekt tizimlari foydalanuvchilarning ma'lumotlarini yig'adi va qayta ishlaydi. O'quvchilarning shaxsiy ma'lumotlari, natijalari va faoliyat statistikasi saqlanishi ma'lumotlar xavfsizligi bilan bog'liq xavflarni yuzaga keltiradi. Agar ma'lumotlar himoyasi yetarli darajada ta'minlanmasa: shaxsiy axborot tarqalishi mumkin; maxfiylik buziladi; ishonch muammosi paydo bo'ladi.

Bu esa ta'lim muassasalarida axborot xavfsizligi siyosatini kuchaytirishni talab qiladi.

O'qituvchining rolini noto'g'ri talqin qilish. Ba'zi hollarda sun'iy intellekt o'qituvchining o'rnini to'liq bosishi mumkin degan noto'g'ri tasavvur shakllanadi. Aslida esa SI yordamchi vosita hisoblanadi. Agar pedagogik jarayon to'liq avtomatlashtirilsa:

insoniy muloqot kamayadi; tarbiyaviy omillar e'tibordan chetda qoladi; emotsional qo'llab-quvvatlash yetishmaydi.

Ta'lim jarayoni nafaqat bilim berish, balki shaxsni tarbiyalash jarayoni ham ekanligini unutmaslik lozim.

Xulosa. Zamonaviy ta'lim tizimi raqamli transformatsiya bosqichini boshdan kechirayotgan bir paytda, sun'iy intellekt texnologiyalari pedagogik jarayonning ajralmas tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Ayniqsa, xorijiy til ta'limida sun'iy

intellektdan foydalanish o'quv jarayonining mazmuni, shakli va samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Tadqiqot davomida tahlil qilingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt xorijiy tilni o'qitishda nafaqat texnik vosita, balki ta'limni individuallashtirish, optimallashtirish va nazorat qilish imkonini beruvchi innovatsion pedagogik mexanizm sifatida namoyon bo'lmoqda. Sun'iy intellekt asosidagi tizimlar yordamida o'quvchilarning bilim darajasi, o'zlashtirish sur'ati va xatolari tahlil qilinib, individual yondashuv asosida o'quv materiallari taqdim etilishi mumkin. Bu esa differensial ta'limni samarali tashkil etish, bilimdagi bo'shliqlarni o'z vaqtida aniqlash va bartaraf etish imkonini beradi.

Xorijiy til o'rganish jarayonida talaffuzni tuzatish, yozma nutqni tahlil qilish, interaktiv muloqot muhiti yaratish va tezkor fikr-mulohaza berish kabi imkoniyatlar o'quv samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, sun'iy intellekt o'qituvchining kasbiy faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi vosita sifatida ahamiyat kasb etadi. Avtomatlashtirilgan baholash tizimlari, statistik tahlil va monitoring imkoniyatlari pedagogik jarayonni ilmiy asosda boshqarishga yordam beradi. Bu esa o'qituvchining vaqtini tejab, metodik va ijodiy faoliyatga ko'proq e'tibor qaratishiga sharoit yaratadi. Natijada ta'lim jarayoni yanada samarali va tizimli tashkil etiladi. Biroq tadqiqot natijalari shuni ham ko'rsatadiki, sun'iy intellektdan foydalanish bilan bog'liq ayrim muammolarni e'tibordan chetda qoldirib bo'lmaydi. Akademik halollik masalasi, mustaqil fikrlashning susayishi, texnologik qaramlik, ma'lumotlar xavfsizligi va raqamli tafovut kabi omillar sun'iy intellektni qo'llashda ehtiyotkorlikni talab etadi. Ayniqsa, o'quvchilarning tayyor javoblarga tayanib qolishi ularning tanqidiy va ijodiy tafakkuriga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli sun'iy intellektdan foydalanish aniq pedagogik maqsadlar va metodik yondashuv asosida amalga oshirilishi lozim.

Xorijiy til ta'limida sun'iy intellektni samarali qo'llash uchun bir qator shart-sharoitlar zarur. Avvalo, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Pedagoglar sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish metodikasini chuqur o'zlashtirishi va ularni o'quv jarayoniga maqsadli integratsiya qila olishi zarur. Shuningdek, ta'lim muassasalarida texnik infratuzilmani

yaxshilash, internet sifati va qurilmalar bilan ta'minlash masalalari ham dolzarb hisoblanadi. Umuman olganda, sun'iy intellekt xorijiy til ta'limida o'qituvchini to'liq almashtiruvchi vosita emas, balki uning faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi, samaradorligini oshiruvchi yordamchi mexanizm sifatida qaralishi lozim. Ta'lim jarayonining markazida har doim inson — o'qituvchi va o'quvchi turadi. Sun'iy intellekt esa ushbu jarayonni takomillashtirish va boyitish vositasi bo'lib xizmat qiladi.

Shunday qilib, xorijiy til darslarida sun'iy intellektdan oqilona va muvozanatli foydalanish ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning lingvistik kompetensiyalarini rivojlantirish hamda zamonaviy ta'lim talablariga mos pedagogik muhit yaratishga xizmat qiladi. Kelgusida sun'iy intellekt texnologiyalarining yanada takomillashuvi xorijiy til o'qitish metodikasining rivojlanishida muhim omillardan biri bo'lib qoladi.

Adabiyotlar

1. Russell, S., & Norvig, P. (2021). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed.). Pearson Education.
2. Luckin, R. (2018). *Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century*. UCL Institute of Education Press.
3. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*. Center for Curriculum Redesign.
4. Long, D., & Magerko, B. (2020). What is AI literacy? Competencies and design considerations. *Proceedings of the 2020 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*.
6. Warschauer, M. (1996). Computer-assisted language learning: An introduction. In S. Fotos (Ed.), *Multimedia Language Teaching*. Tokyo: Logos International.
7. Chapelle, C. A. (2001). *Computer Applications in Second Language Acquisition: Foundations for Teaching, Testing and Research*. Cambridge University Press.
8. Godwin-Jones, R. (2018). Using mobile technology to develop language skills and cultural understanding. *Language Learning & Technology*, 22(3), 1–17.
9. Kern, R. (2014). *Technology as Pharmakon: The Promise and Perils of the Internet for Foreign Language Education*. *The Modern Language Journal*, 98(1), 340–357.